

Verksamhetsberättelse 2018 för FOU nu

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av det gångna året.....	3
2	Verksamheten 2018.....	5
2.1	Genomförda projekt och processer	6
3	Medarbetare	11
4	Ekonomi.....	12
4.1	Resultaträkning.....	12
5	Verksamhet 2019.....	13

1 Sammanfattning av det gångna året

FOU nu har under 2018 fokuserat på stöd till förbättring av kvalitet och effektivitet i vård och omsorg inom äldreområdet samt området personer med funktionsnedsättning (LSS) genom utvecklings-, utbildnings- och forskningsprocesser tillsammans med berörda verksamheter.

Projekt och, eller, processer som genomförts har haft som mål att bidra till mervärde för involverade parter, som därigenom kunnat möjliggöra ökat mervärde för den enskilde (patienter, brukare, anhöriga, närstående eller medarbetare). Arbeten som bedrivits har varit utifrån ett brukar/patientperspektiv, verksamhetsperspektiv och, eller beställarperspektiv genom exempelvis:

- * stöd för sammanhållen vård och omsorg genom införandet av regional överenskommelse LUSen samt initiativ för förstärkt hemgång
- * stöd till förbättrad lärmiljö, kvalitet och verksamhetsutveckling i samverkan med verksamhet och lärosäten, Akademisk geriatrik
- * stöd för utveckling av dagverksamhet för personer med demenssjukdom
- * utvecklingsprocesser för ökad kunskap om möjligheter och barriärer till självständighet (LSS)
- * stöd för systematiskt kvalitetsarbete för kommunal äldreomsorg utifrån öppna jämförelser
- * samverkan med andra FoU verksamheter för att öka den psykiska hälsan hos äldre i regionen

FOU nu:s delade ägarskap mellan landstinget och de sju kommunerna är en framgångsfaktor i processarbetet. Den samlade bedömningen är att måluppfyllelsen av verksamhetsplanen för 2018 är god.

FOU nu möjliggör en struktur och arena för kontaktytor och möten mellan verksamheter inom och mellan vård och omsorg för stöd i nya processer utifrån verksamheternas och patientens/brukarens perspektiv. Huvuddelen av genomförda och pågående processer sker i samverkan mellan olika verksamheter och mellan kommun och landsting. FoU-processerna integreras i och utgår från involverade verksamheter. Implementering planeras och byggs in i processerna från början och kan på så sätt möjliggöra förutsättningar för hållbara förändringar. Ägarskapet för förändring som sedan ska genomföras ligger alltid hos huvudmannen hos medverkande verksamheter.

Utvecklingsprojekt som berdrivits har i några fall lett till forskningsrelaterade processer.. FOU nu har möjlighet att söka externa forskningsmedel, forskarkompetens och forskningssamarbeten i samverkan med andra aktörer. Detta utmynnar i processer samt projekt som evidensbaseras och kommer verksamheterna till nytta utan att belasta den gemensamma basfinansieringen.

Allt FoU-arbete som engagerar praktiken styrs av ägarnas gemensamma prioriteringar. FOU nu leds av en styrgrupp, bestående av en representant för varje ägare samt representation från Stockholm läns sjukvårdsområde. En viktig dialog- och samarbetspartner är FoU-rådet. Varje ägare har representation i FoU-rådet. Stockholms läns sjukvårdsområde är administrativ huvudman för FOU nu.

2 Verksamheten 2018

FOU nu är en forsknings- och utvecklingsenhet som är samägd av Stockholm läns landsting (SLL, Region Stockholm from 1/1 2019) och de sju kommunerna Ekerö, Järfälla, Sigtuna, Sollentuna, Solna Stad, Upplands-Bro samt Upplands Väsby.

Målsättning med forsknings- och utvecklingsarbete är att stärka förutsättningarna för ökad kvalitet och effektivitet inom vård och omsorg om äldre personer och vuxna med funktionsnedsättning inom LSS-området.

Verksamheten omfattar hela FoU-området, dvs forskning, utveckling, utvärdering och utbildning (med utbildning avses processer relaterat till verksamhetsintegrerat och arbetsplatsförlagt lärande i samverkan med lärosäten). Arbetet som bedrivs är tillgänglig för alla verksamheter, oavsett driftsform, som arbetar inom äldre- och funktionshinderområdet inom ägarkommunerna och SLL. Medverkan sker i olika grad och kan variera över tid, utifrån behov, förutsättning, tidsram och intresse.

En ägare/verksamhet kan vara drivande i en process, aktivt deltagande, medverkande men mer perifert eller välja att avstå aktuell process till förmån för medverkan i en annan. Ibland kan en ägare/kommun eller SLL-verksamhet utgöra pilotverksamhet för att skapa lärande och erfarenhet innan spridning och implementering sker hos andra.

FOU nu har under 2018 tillsammans med olika verksamheter inom vård och omsorg stärkt lärande och förbättring i praktiken. Processerna har utgå från lokala förutsättningar och de utvecklingsbehov och utmaningar som synliggörs tillsammans med ägarna, berörda verksamheter, brukare/patienter och andra samarbetspartners. Arbetet har också möjliggjort praktisknära forskning där ny kunskap tagits fram parallellt med eller efter utvecklingsarbetet.

Flera av de processer som bedrivits under 2018 har involverat verksamheter från kommun och från landsting samtidigt. Genom detta skapas en arena för samverkan. Strukturerade kontaktytor mellan verksamheter och förståelse för varandras uppdrag och förutsättningar har stärkts, vilket är centralt för en sammanhållen vård och omsorg. Samverkan med universitet, högskola, yrkeshögskola och gymnasium har också förekommit i några processer. Inom funktionshinderområdet (LSS) sker samverkan med högskolor, FoU-verksamheter och andra akademiska plattformar inom SLL.

FOU nu har under året varit en resurs för omvärldsbevakning där den internationella utvecklingen är viktig som komplement till det som händer i Sverige och i regionen. Samarbete och synergier med regionens FoU-verksamheter (såväl inom området äldre och IFO samt centrumbildningar inom SLL) har stärkts.

Regional Samverkans- och Stödstruktur, RSS, har etablerats i regionen vilket ökar förutsättningarna för regional samverkan och synergier mellan välfärds-FoU:erna och centrumbildningarna i frågor som rör socialtjänsten och närliggande hälso- och sjukvård. Syftet med RSS är bland annat att samlas i länet kring strategiskt viktiga frågor, utnyttja befintliga resurser på ett mer samordnat och resurseffektivt sätt samt att förbättra förutsättningar för evidensbaserad praktik inom socialtjänst och närliggande hälso- och sjukvård i länet.

Att FOU nu är samägt av SLL och kommuner är en starkt bidragande faktor till framgångsrikt organisations- och huvdmannaöverskridande samarbete. Verksamhetens styrgrupp och FoU-råd har sammanträtt vid fyra tillfällen vardera under året.

Arbetet vid FOU nu har utgått från följande prioriterade områden (utan inbördes ordning):

- Stöd i arbetet med att öka samverkan mellan hälso- och sjukvård och omsorg
- Stöd för systematisk kvalitetsutveckling
- Stöd för utveckling av vård och omsorg i hemmet
- Stöd till implementering av välfärdsteknologi, teknikstöd och e-hälsa
- Stöd till personal- och kompetensutveckling

2.1 Genomförda projekt och processer

Utifrån målsättningen att bidra till ökad kvalitet och effektivitet inom vård och omsorg om äldre personer och vuxna med funktionsnedsättning görs bedömningen att måluppfyllelsen är god. Nedan motiveras denna bedömning med beskrivningar av vad som genomförts och åstadkommit under året.

Sammanhållen vård och omsorg

Flera processer har kretsat kring utskrivning från slutenvården och behov av en mer sammanhållen vård och omsorg. Genom nedanstående processer har kapaciteten för samverkan och en mer sammanhållen vård och omsorgs stärkts, dels specifikt utifrån aktuella projekt (ex LUSen) men även generellt till gagn för samverkan i allmänhet. Processerna har också bidragit till ökad kunskap om förutsättningar för och effekter av sammanhållen vård och omsorg.

Stöd vid implementering utifrån regional överenskommelse, Lag om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård, LUS

FOU nu fick i uppdrag 2018 att stödja införandet av det nya arbetssättet, i enlighet med överenskommelsen för länet avseende Lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård. FOU nu fick i uppdrag att stödja berörda verksamheter inom

nordvästra Stockholm; Ekerö, Järfälla, Solna, Sollentuna, Sigtuna, Upplands-Bro och Upplands Väsby samt Sundbyberg (Sundbyberg är inte en del av FOU nu men deltog i detta arbete).

Arbetet utformades utifrån de berörda geriatriska klinikernas upptagningsområden för att sprida kunskap om det nya arbetssättet och stärka lokal samverkan vid utskrivning från slutenvården. Fyra workshops har genomförts i Jakobsberg respektive Löwet samt tre möten i Ekerö. Alla vårdcentraler, rehab-enheter, kommuner, geriatriska kliniker och närliggande akutsjukhus samt ASIH bjöds in att delta. Totalt deltog drygt 180 personer (en mångfald av professioner), vid ett eller flera tillfällen (ca 340 deltagartillfällen), från 3 geriatriska kliniker, 11 rehab-enheter, 31 vårdcentraler, 2 ASIH-enheter, 1 akutsjukhus och 8 kommuner.

Fokus riktades även specifikt mot vårdcentralerna med en workshop om SIP (vid tre tillfällen) och sedan en gemensam workshop för alla aktörer där de tränade på SIP-möten tillsammans i sina lokala grupper. I denna träning deltog ca 90 personer med deltagare från 28 vårdcentraler, 3 rehab-enheter och 6 kommuner.

Det är tydligt att det nya flödet förutsätter goda strukturer för samverkan, där mötet mellan parterna är centralt. Hur arbetet utvecklats lokalt är nära sammankopplat till erfarenheter av fungerande samverkan. LUSen har inneburit stor omställning för alla parter, särskilt för vårdcentralerna. Arbetssättet är nytt och det finns ett fortsatt behov av att lära mer. Initialt har lokala lösningar och variationer uppstått i praktiken där behov att lokalt kunna följa hur väl man lyckas är stort.

Vid införandet av LUSen har användningen av videoteknik åter aktualiserats. I och med de nya arbetssätten vid utskrivning uppstår nya mötesformer där videoteknik och andra former för distansmöten behöver prövas ut.

Förstärkt hemgång efter slutenvård

En annan process har handlat om förstärkt hemgång efter slutenvård.

FOU nu har erbjudit ett stöd vid utveckling och införande av förstärkt hemgångsinitiativ, på olika sätt i våra kommuner, utifrån lokala förutsättningar och önskemål. En process som startade 2017 avslutades under 2018 med två workshops där trygghemgångsinitiativet belystes från flera perspektiv; teamets erfarenheter inklusive uppföljande intervjuer med de som haft insatsen, hemtjänst, bistånd, larm, korttidsvård, anhörigstöd, pensionärsorganisation, vårdcentral, geriatrik och primärvårdsrehab. Lärandeseminarium kring markörer/parametrar för att möjliggöra en systematisk uppföljning av och lärande utifrån initiativen har genomförts tillsammans med forskare

från Karolinska Institutet. Cirka 30 personer från involverade verksamheter och FoUer medverkade.

Samverkan med övriga länet samt andra FoU:er i frågan har stärkts och kommer utvecklas 2019.

Orsaker till återinläggning till slutenvård.

Ytterligare en aspekt av sammanhållen vård och omsorg har utgått från behovet av att bättre förstå orsaker till återinläggning till slutenvård. FOU nu leder ett forskningsprojekt i samarbete med de geriatriska klinikerna inom SLSO, Akademiskt primärvårdscentrum, Tema åldrande, Centrum för epidemiologi och samhällsmedicin, samt Karolinska Institutet. Syftet är att undersöka faktorer som predicerar återinskrivningar i två olika kohorter av patienter som vårdats vid geriatrisk klinik, under år 2012, respektive år 2016. Resultatet är av vikt för den geriatriska patienten då det möjliggör ökad förståelse för vad som påverkar återinläggning. Detta kan i förlängningen möjliggöra en mer resurseffektiv, differentierad och personcentrerad vård. Projektet finansieras av forskningsmedel som beviljades under hösten 2017 samt av medverkande geriatriska kliniker. Ytterligare forskningsmedel beviljades under 2018.

Sammanhållen vård och omsorg kring personer med demenssjukdom

Erfarenhetsutbyte om sammanhållen vård och omsorg kring personer med demenssjukdom och samverkan kring demensfrågor har fortsatt i nätverket där representanter från kommunerna och minnesmottagningarna ingår. FOU nu har gett stöd till lokal samverkan samt bistått med kunskap om demensarbetet i länet. Fokus för 2018 har varit de nya nationella styrdokumenterna samt förberedelse inför revidering av de lokala demensprogrammen samt dagverksamhetsprojektet inom FOU nu. Samt bidra till erfarenhetsutbyte och spridning av goda exempel.

Planering för stöd vid revidering av lokala program Demens har inletts. En workshop med ca 40 deltagare från en kommuns olika verksamheter som möter personer med demenssjukdom tillsammans med vårdcentral/rehab och minnesmottagning har genomförts. Fler workshops i andra kommuner planeras under 2019.

FOU nu har även medverkat i arbetsgrupp inom HSF. FOU nu har arrangerat och hållit i regionens konferens tillsammans med Socialstyrelsen kring de nya riktlinjerna och länets nuläge avseende demensfrågor.

FOU nu har även medverkat till och utvecklat strukturer för de regionala nätverksträffarna med bland annat spridning av goda exempel från länet utifrån prioriterade teman.

Vård och omsorg i samverkan med akademi och utbildning

Samverkan och synergieffekter mellan lärosäten och praktik har varit i fokus under 2018.

Akademisk geriatrik, kliniska lärmiljöer inom geriatrisk hälso- och sjukvård

Genom samarbete mellan FOU nu, geriatriska kliniker samt universitet, högskolor i regionen har AKA-plattformen (AKA, Adjungerande Klinisk Adjunkt) bidragit till att kompetensutveckling ägt rum samt att andelen geriatriska kliniker som initierat pedagogiska modeller, studerandeprocessen och studenttät miljö ökat. Medverkande verksamheter påtalar AKA plattformens katalyserande effekt där flertalet verksamheter i dag har ett större fokus på utbildningsfrågor som en del i vårduppdraget.

FOU nu står för en samordnande och stödjande funktion för AKA-funktionen. Under året har även ett förslag på gemensam samordning av verksamhetsintegrerat lärande i regionen tagit fram, i dialog med högskolor samt privata och landstingsägda geriatriska kliniker samt med Avancerad sjukvård i hemmet (ASiH)/Somatisk palliativ specialistvård (SPSV) verksamheter inom SLL. AKOr från ASiH-verksamheter har inkluderats i plattformen där 9 av 12 geriatriska verksamheter samt ett flertal av ASiH och SPSV enheter inkluderats. Två nätverksträffar har genomförts samt möjlighet att interagera medarbetare via en digital plattform. Processen finansieras med medel från Landstingsstyrelsens förvaltning, LSF, SLL.

Samverkan mellan äldreboenden, LSS-verksamheter, högskola och gymnasieskola

Ambitionen var att under 2018 dra fördel av lärdomarna från Akademisk geriatrik och hitta former för samverkan mellan äldreboenden, LSS-verksamheter, högskola och gymnasieskola. En sådan diskussion har initierats men inte genomförts som planerat. Försök att hitta synergier med Storsthlm i denna fråga har gjorts för att undvika dubbelarbete och parallella processer.

Samarbete med Vård och Omsorgscollege

Ett annat exempel på vård och omsorg i samverkan med akademi och utbildning är via samarbete med Vård och Omsorgscollege. FOU nu samarbetar med lokala college inom ägarnas geografiska område och är vid förfrågan representanter i lokala styrgrupper.

Stöd till systematisk kvalitetsutveckling genom Öppna Jämförelser

Arbetsmodellen från tidigare år har utvecklats för systematiskt förbättringsarbete genom samverkan utifrån Öppna jämförelser. Samordning har skett inför inlämning av uppgifter vars resultat sedan sammanställts och diskuterats på analysmöten. Samtliga kommuner är aktiva i arbetet.

Ökad självständighet för personer med funktionsnedsättning

Fokus för 2018 har varit att fortsätta att dra nytta av arbetet som gjorts kring självständighet. Arbetet med studiematerialet har följts upp och en konferens om "bilden av självständighet - hur vet vi att vi är på rätt väg" har arrangerats. Drygt 50 personer deltog från 5 kommuner, övriga deltagare kom från Carpe, Länsstyrelsen och Socialstyrelsen.

FOU nu har medverkat vid omstrukturering av Carpes strategiråd. Strategirådet är nu ett regionalt nätverk för funktionshinderfrågor i Region Stockholm där bland annat de berörda FoU-verksamheterna i regionen deltar. Fr o m 2017 ingår även akademiskt primärvårdscentrum, APC, som är primärvårdens FoUU-enhet i Region Stockholm. Det har möjliggjort synergieffekter och samverkan samt ökade kontaktytor och ökad spridning av kunskap om vad som sker i länet och möjlighet att lyfta gemensamma frågor.

Äldre personer med psykisk ohälsa

Gemensamt med övriga äldre-FoU:erna i regionen har en analys av stöd till personer över 65 år som har eller riskerar psykisk ohälsa inom genomförts.

Primärvårdens och kommunernas samverkan och stödinsatser, deras förutsättningar att upptäcka psykisk ohälsa samt hur personer med psykisk ohälsa ser på dessa insatser belystes. Behovet av att bättre förstå problematiken och hur verkligheten ser ut lyftes som ett centralt nästa steg för att kunna initiera olika förslag på åtgärder. En fortsatt dialog med Uppdrag psykisk hälsa, pågår om fortsatt samarbete med FoU:erna i regionen.

Spridning av kunskap, stöd vid implementering samt lärande nätverk

Metoder för att stödja användning av ny kunskap och förändringsarbete inklusive uppföljning har utvecklats. Stor vikt har lagts vid att möta medarbetare och verksamheter i deras vardag, där forskning och utveckling ska ske och resultaten användas. Lärande nätverk har bedrivits där verksamheter tillsammans lärt av varandra samt utbytt kunskaper och erfarenheter. FOU nu har under året handlett flera lokala projektledare i ägarkommunerna och inom landstinget samt magisteruppsatser, kandidatuppsatser och doktorandarbeten.

Innehåll i dagverksamheter för personer med demenssjukdom

Samverkan kring utveckling av innehåll i dagverksamheter för personer med demenssjukdom i samarbetet med Silviahemmet och Svenskt Demenscentrum har prioriterats. Tre workshops har genomförts under året med brett deltagande. De har handlat om dagverksamhetens innehåll i relation till nya riktlinjer demens. Syftet är bland annat att identifiera behov av vägledning och sprida goda exempel. Arbetet avslutas under våren 2019. Avstämning har skett med Socialstyrelsen som tar fram en

kunskapsöversikt kring dagverksamhet – demens och Svenska demenscentrum som tar fram en checklista för dagverksamheter.

Individens behov i centrum

Nätverk om Individens behov i centrum, IBIC, har träffas fyra gånger under året där berörda personer inom kommunerna stöttar varandra rörande införandet av IBIC. Vid första tillfället uppdaterade alla varandra om var man står idag och diskuterade innehåll på kommande nätverksträffar, vid andra tillfället diskuterades informationsblad/broschyrer samt pedagogiska verktyg för utbildningarna. Ett lokalt möte med tema "Externa faktorer som påverkar införandet av IBIC" genomfördes i september. En länsövergripande träff med tema Implementering och "Hållbart utvecklingsarbete inom vården och omsorgen om äldre - Organisatoriska och institutionella perspektiv på utvecklingsprojekt" genomfördes i november.

Nätverket för arbetsterapeuter och fysioterapeuter verksamma inom äldrevård och äldreomsorg

Under våren genomfördes inga träffar då det var svårt att hitta personer som kunde och ville föreläsa utifrån önskade teman. Under hösten kom MAR Anna Hallén i Sigtuna och diskuterade kring delegering, 7 personer deltog. Vid den sista nätverksträffen blev föreläsaren sjuk så träffen ställdes in.

Förebyggande verksamhet för äldre personer

Under året har FOU nu erbjudit stöd för att fortsatt söka och sprida kunskap kring prioriterade frågor rörande förebyggande verksamhet för äldre personer. FOU nu har bidragit till Sollentuna kommuns satsning på att hitta nya former för förebyggande verksamhet för äldre. Två workshops genomfördes tillsammans med involverade aktörer. Erfarenheter och lärande mellan intresserade kommuner planeras ske under våren 2019.

3 Medarbetare

Under 2018 har FOU nu haft 11 personer anställda varav tre disputerade, en docent, samt två doktorander. Samtliga medarbetare vid enheten delar sin arbetstid med annan arbetsgivare eller uppdrag, detta ses som ett viktigt komplement till verksamheten. FOU nu får på så sätt en ytterligare förankring inom äldrevård, äldreomsorg, primärvård, universitet eller intresseorganisation. Utifrån verksamhetens uppdrag strävar FOU nu efter att ha en mångfald av individer med olika kompetenser och perspektiv.

Alla medarbetare har ett ansvar för den gemensamma verksamhetens arbete, utveckling och resultat. För att FOU nu:s medarbetare ska kunna vara handlingsinriktade krävs inte bara att medarbetarna har kunskap, erfarenhet och flera olika kompetenser, vilja och mod att använda sina kunskaper och en god arbetsmiljö är förutsättningar för att

använda dessa. Arbetsmiljön följs kontinuerligt i det systematiska arbetsmiljöarbetet via exempelvis medarbetarenkät och skyddsronder. Eftersom arbeten tillsammans med ägarkommuner och landstingsverksamheter bedrivs i projektform kan antalet årsarbetare vid en specifik tidpunkt variera. Under 2018 hade FOU nu 4,5 årsarbetare.

4 Ekonomi

4.1 Resultaträkning

Resultaträkning 2018 FOU nu Tkr	Utfall 2018	Budget 2018	Avvik mot budget
Patientavgifter			
Såld hälso- och sjukvård			
Utskrivningsklara patienter			
Utomlänsintäkter			
Övrig såld hälso- och sjukvård			
FOUU-bidrag	3 840	3 840	0
Övriga intäkter	2 075	1 300	775
Verksamhetens intäkter	5 915	5 140	775
Personalkostnader inkl förändr sem-/ löneskuld	-3 875	-3 400	-475
Köpta primärtjänster			
Verksamhetsanknutna tjänster			
Läkemedel			
Material och varor	-11	-10	-1
Hyreskostnader	-414	-430	16
IT-kostnader	-201	-230	29
Inhyrd personal			
Övriga kostnader	-1 402	-1 010	-392
Verksamhetens kostnader	-5 903	-5 140	-763
Avskrivningar	-59	-60	1
Finansnetto			
Resultat	12	0	12

Verksamhetens intäkter har under 2018 bestått av basanslag från ägarna (FOUU-bidrag), ersättning för arbete rörande AKA-plattform, ersättning för akademiska publikationer, delprojektfinansiering LUSen och psykisk ohälsa, samt ersättning för utlåning av kompetens (Övriga intäkter). Under "Övriga kostnader" finns utgifter som rör ersättning till Akor (via extern finansiering från LSF, SLL), anordnade seminarier, konferenser, tryckkostnader, kommunikationstjänster, tjänsteresor, vaktmästartjänster etc. En

betydande utgift 2018 rör konferenser/aktiviteter/workshops/seminarier samt inlåning av kompetens kopplat till LUSen.

5 Verksamhet 2019

Under 2019 planeras fortsatt arbete och fördjupning utifrån tidigare prioriterade områden:

- Stärka samverkan mellan hälso- och sjukvård och omsorg
- Stärka systematisk kvalitetsutveckling
- Stärka utveckling av vård och omsorg i hemmet
- Stärkt stöd till implementering av välfärdsteknologi, teknikstöd och e-hälsa
- Stärk kompetens, lärande och utveckling

Håkan Uvbagen, Biträdande verksamhetschef FOU nu, 2019-02-28

Eva Sydbhoff-Henriksen, Verksamhetschef FOU nu, 2019-02-28

